

NOVI ROD

1

ZVEZA

1924·V·LETNIK·1925

Novi Rod

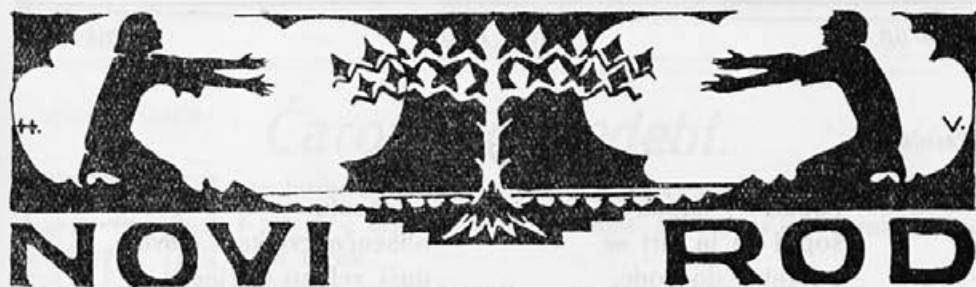
izhaja prve dni vsakega šolskega meseca in stane na leto 10 L.
Posamezne številke so po 1 L. — V inozemstvo 12 L. — Izdaja
„Zveza slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.

Vsebina :

ZA TEBOJ GREM	Str.	1
Pastúškin : LAPUH	„	2
Ivan Albrecht : MATERI ZA GOD	„	2
Ivan Albrecht : LUNA DREMLJE	„	2
Zvonimir Kosem : ČAROVNIK MEDEBÍ	„	3
Stano Kosovel : USPAVANKA Z VOLKOM	„	4
Fran Tratnik : MATI	„	5
Srečko Kosovel : NA VEČER	„	8
Ferdo Plemič : TRI ZRNCA SOLI	„	9
Karel Širok : MAJHEN JE	„	11
Josip Ribičič : JUTRO	„	12
ZRNCA	„	13
KOTIČKARJEM	„	15

Urednik : Pahor Jože, Trst, ul. Udine, 35. III. — Uprava : Novi rod,
S. Giovanni - Trieste (Casella postale.) — Uprava za Jugoslavijo :
Marija Kmetova, Ljubljana, Bleiweisova cesta 21.

Tiska Tiskarna „Edinosti“ v Trstu.

LETO V.

V TRSTU, OKTOBRA 1924.

ŠT. 1.

Za teboj grem in te iščem.

V domu te iščem, v toplem, zvečer, ko se otroci gnetete ob svetilki. Na vrtu te iščem, v solncu, ko se zamišljaš med cvetjem. Za vasjo te iščem, ko si ob potoku urtaš čolnič in občuduješ tokove vodâ. V grmovju, kjer lazijo kače, te iščem, med drevjem, kjer vise gnezda in se spreletajo ptičke. Na griču te iščem, na zelenem, ko strmiš v daljo in čez nebo.

In te izprašujem:

Ali vidiš? Ali imaš odprte oči? Ali dolbeš v tisoč skrivnosti? Grebeš v zemljo, da bi našel, kje začenja življenje med koreninicami? Prisluškujesh, kako v stebelcu utriplje navzgor, k luči? Razumeš, kaj šumi klasje, kaj prepeva sad na drevesu?

Nemo zreš vame in misliš.

In te izprašujem dalje:

Ali veš, odkod vstaja jutranja zarja, kam se pod večer nagiblje solnce? Komu je svetilo včeraj, komu davno davno? Kam so se zvezde napotile in kam greš pod njimi ti sam?

Rdiš in mi ničesar ne odgovoriš.

Ah, vem, dušo ti vznemirjam. Drobnih nitek v njej se dotikam s prsti, da vztrepetavajo in brnijo. Tišino mladosti ti motim. Ali grešim? Ti trepečeš, ko me gledaš, ali sem nasilen?

Ko sediš ob vodi, ko stojiš na griču, strmiš v dalje in v višave. O, koliko skrivnosti skrivajo pred dečkom! Koliko tajnosti, globin in temè! Drhtiš. Kdo ňe bi drhtel? Življenje je pred teboj, kakor morje široko in globoko. V to morje se usipljejo rodovi in tudi ti boš moral vanj. Kako boš živel, kdo ve! Ali bo sinje nebo s teboj, ali bo črno neurje?

Življenje je trdo in suva človeka. Velika umetnost je, razumeti ga, doživljati in ločevati dobro od zmotnega. Zato imej odprte oči, glej in poslušaj! Pripravljalj se, ne boj se ga in daj mi roko, da boš šel pogumno vanj! Naj ti da Bog moči, da boš ključoval in da te neurja ne pokopljejo!

„Novi Rod“.

Pastuškin :

Lapuh.

Lapuh — napuh :
 šopiri se in širi se
 od rebri do vodé,
 da zdi se vsa dolina
 sama lapuhovina ;
 in težki listi čez in čez
 kot mlinskih sto in sto koles
 po vetru se košalijo
 in križem kolovratijo.

Lapuh — napuh,

zelenouh,
 obsenča cvetkam glávica,
 duši zelene travice,
 daje poníglavih potuh
 ostudnici krastači
 in strupenici kači.

Pa pride mimo moder mož —
 in list za listom gre pod nož.
 In mož odide polnih rok
 in zvari lek — lapuhov sok.

Ivan Albrecht :

Luna dremlje . . .

Luna dremlje, solnce spi,
 iz oblakov dež rosi.
 Saj ni dež, je le srebro,
 da bo polje bolj lepo.

Ko bo jutri solnce vstalo,
 z zlatom vse bo nasejalo.
 Kos bo vabil: „Čiv, čiv, čiv,
 pridi gledat, kdor si živ!“

Ivan Albrecht :

Materin god.

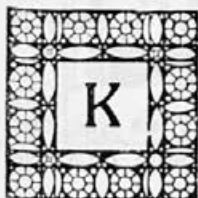
„Kaj boš pa dala mami za god?“
 Kaj naj ji dam, prijazni gospod?

Dala ji bom svoje čile roke,
 njene so trudne in žuljave,
 dala ji bom svoje mehke lase,
 njeni od skrbi in nadlog že sive,
 dala ji bom svoje mlado srce,
 da se nikoli ne ločim od nje.

Zvonimir Kosem:

Čarovnik Medebí.

o so ljudje zjutraj vstali, je bilo obzorje temno od črnih ptic. Kakor če zagrneš okna s črnimi zavesami in vzplahutá po sobi mrak.

Ljudje so se križali — namesto zlate jutranje svetlobe je plahutal nad zemljo gost mrak.

Starec, ki mu je segala siva brada do pasu, je rekel:

«Poslušajte me, ljudje, kaj vam pravim: Čarovnik Medebí, ki je prodal vragu svojo dušo za čudodelno piščalko, je priklical na nebo te črne ptice. Kaj pa čarovnik Medebí s tem namerava, tega še ne vemo.»

Ženska, ob vrtni ograji sloneča, je zavzdihnila:

«Nič dobrega nas ne čaka. Predlanskim nam je povodenj vse uničila, lani nam je požgala polje suša, letos pa — kdo vé, kakšni nadlogi bomo padli v naročje? Črne ptice pomenjajo nesrečo.»

Otrok, po prašnem dvorišču kobacajoč, je pa zajokal:

«Mama, mene je strah!»

Strah pa ni bilo samo otroka, marveč tudi žensko, starca in vse druge ljudi.

«Čarovnik Medebí!»

Že samo ta beseda je pognala ljudem strah v kosti.

«Čarovnik Medebí je zopet na delu!»

In ljudem so se šibile noge in glave nagibale. Na smrt obsojenim se šibé tako noge in se glave nagibajo pod vislicami.

Medtem je ležal čarovnik Medebí vrhu gore na robu prepada in piskal na svojo čudodelno piščalko. Kakor je piskal, tako so se dvignile iz prepada vešče; roji veliki in hrumeči, v kolobarjih okrog čarovnika Medebija krožeči. Vsakega roja se je dotaknil čarovnik Medebí z roko — vešče so se izpremenile v črne ptice. Z vsakim dotikom čarovnikove roke je puhnilo iz prepada do neba — z vsakim puhom je postalo obzorje temnejše.

Čarovnik Medebí je govoril:

«Slutim, da se bliža od juga nevihta, ž njo toča, največja šiba za kmete. Zato čujte moj ukaz, ptice črne: Ko privrši vihar, ga potisnite nazaj na jug, kakor se potisne z domačega ozemlja sovražnika. Doslej sem s čudodelno piščalko samo ugonabljal, poslej bom odvrčal ž njo od ljudi razne nesreče. Naj imajo ljudje tudi svoje veselje!»

Komaj je čarovnik Medebí to izpregovoril, je stal kraj njega vrag.

«Medebí, slišal sem te, kaj si govoril. Ali si že pozabil, Medebí, da sem ti dal piščalko jaz?»

«Ti meni piščalko, jaz tebi svojo dušo.»

«Medebí, nič se ne izgovarjaj! Tako boš piskal na mojo piščalko, kakor bom hotel jaz. Do danes sem bil s teboj zadovoljen. Popravi svoje besede, ki si jih pravkar izpregovoril, da bom zadovoljen s teboj še zanaprej!»

«Pa vendar je piščalka moja — —»

«Popravi svoje besede — naj se razkrope črne ptice na vse štiri strani sveta in pusté nevihti svobodno pot v deželo, da pobije toča vse, kamorkoli pade — —»

«Nikoli!»

«Jaz sem tvoj gospodar.»

«Tako se nisva dogovorila. Ná, tu tvoja piščalka — ti pa meni mojo dušo nazaj!»

«Medebí, svoje duše ne dobiš več nazaj. Piščalko pa mi lahko daš.»

«Tu jo imaš, slepar!»

In čarovnik Medebí je vrgel vragu k nogam njegovo čudodelno piščalko.

Tistikrat se je razlegel z gore brlizzg, oster in doneč nad vso dolino. Na vse štiri strani sveta so se razkropile z obzorja črne ptice, od juga pa je planil v deželo vihar, strašen in besneč, da takega ni pomnil še nihče. Z nevihto vred se je vsula na zemljo toča, debela kakor jajce, jatoma brizgaje iz povešenih, od groma razklanih in od bliskov rdečih oblakov. Med gromom in bliski pa je bruhalo kakor ogromen ognjen steber od zemlje do neba, gora je zabobnela, se preklala na dvoje in se zopet zaprla.

Proti večeru, ko se je nevihta plegla in so ljudje z lopatami kidali točo izpred pragov ter si delali gaz na njive, so našli sredi polja čarovnika Medebija mrtvega: črn in ožgan do kosti je ležal pod točo, z režečo lobanjo obrnjen proti nebu.

Stano Kosovel:

Uspavanka z volkom.

Kaj da dete še ne spi?	Zver je grd sestradan volk
Veter piska v dude tri	kakor strah ves črn in dolg;
in temnice stresa.	kadar se oglási,
Zver beži iz lesa.	gre trepet po vasi.

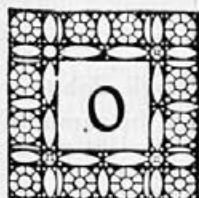
K nam trepeta treba ni,
naše dete že meži,
baš ga lahno krilo
snà je zagrnilo.

Fran Tratnik:

Mati.

pazoval sem često obraze mater v njih veselih in žalostnih urah. Neizčrpani so ti obrazi!

Zelo žalosten dogodek se je bil primeril Cili, gostački pri bogatem Rovišarju. Desetletno Julko je edino še imela od svojih ljudi na svetu. Že šestkrat so bili pred njenimi očmi zagrebli grobove, v katerih počivajo sredi božje njive njen mož in otroci njeni. Le še najmlajšega otroka ji je ohranila božja volja. Od prestanih žalostnih dni so se ji drug za drugim črtali v obraz spomini: skrbi so ji prepregle vsevprek obraza neenakomerne gube. In še pred leti starosti se ji je vpognilo telo. Za težje kmečko delo ni mogla več poprijeti, brkljala je z malimi opravi v hiši gospodarjevi, svojo Julko pa je oddala gospodarju za pastirico. Drugače ne bi se mogli preživljati in ne bi imeli strehe.

S koso na rami je odšel Rovišarjev hlapec tisto popoldne na laz, ali kmalu se je vrnil: na rokah je prinesel v hišo pastirico Julko.

«Moj Bog, Tone, kaj se je zgodilo?» je strahoma vprašala gospodinja, ki je bila pravkar zamesila kruh. Ni čakala odgovora, stopila je k vratom:

«Matevž, stopi v hišo, pastirici se je hudo pripetilo.»

Poklicala je gospodarja, v njenem glasu je trepetala bojazen.

Hlapec Tone je bil položil otroka na posteljo v kamri. Dekletce je drgetalo, vilo se v bolečinah, odpiralo in zapiralo je kalne oči.

«Gad jo je vsekali v nogo. Komaj me je še poznala, ko sem jo dobil, namenjen v laz. Prevezal sem ji nogo in jo odnesel.»

«Kako bi Cili povedali?» je vprašala z jokajočim glasom gospodinja in se ozrla v moža, ki je bil pristopil k postelji.

«Žganja ji dam.»

Počasi so srkale otrokove pobledele ustne opojno pijačo.

Hlapec Tone se je vrnil k živini. Med potjo ga je srečala Cila.

«Iz laza sem spotoma pogledala k živini, pa otroka ni; si jo videl ti, Tone, Julko?»

Tone je zamahnil z roko proti hiši: «Doma je...» A zastala mu je beseda, ki jo je še mislil povedati. Že je hitela Cila proti hiši, pa se je obrnil za njo Tone:

«Nekaj jo je vklalo v nogo, ali ne bo hudega, Cila.»

«Za božjo voljo, kaj se je zgodilo otroku?» je vstopila Cila s prestrašenimi besedami v kamro, da sta iznenadena zastrmela gospodar in gospodinja.

«Le ne ustraši se Cila, on pravi, da ne bo hudega.»

«Strah jo je omamil,» je pristavil Rovišar.

«Lezerčina jo je pičila,» je bolešno zaihtela mati Cila in je obupno zajela v sklenjeni dlani Julkino glavo ter jo vzdignila z belega vzglavja.

«Tak, Julka, odpri oči, jaz sem, Julka! Julka, otrok moj, poglej me!»

Mati se je sklonila k bledemu obličju otrokovemu.

Julka je pogledala s plašnimi očmi...

Gospodar je ugibal, kdo bi šel po zdravnika, če bi mogli dobiti v Dolini konja. A je zmajal z glavo: negotovo in še toliko časa bi zamudili s tem! Zato je omenil:

«Toneta pošljem po zdravnika, Cila, bolj brez skrbi bomo.»

Mati se je odmaknila od postelje in odšla brez besede. Sam Rovišar je ostal pri otroku. V nagubano dlan si je nakapljajl žganja in šel ž njo preko otrokovega obraza: da mu oživi kri, je hotel.

Mati Cila se je vrnila v kamro:

«Daj mi otroka, gospodar!»

Roke je razprostrla, da bi ji dal Rovišar Julko v naročje.

«Kam boš ž njo... Pusti jo, naj počiva, zanjo je najbolje tako!»

«Kaj bi..., moj zadnji otrok je.»

Gospodar Rovišar se ni mogel ustavljati. Vzdignil je omahujoče dekletce; da bi jo nesel v Cilino izbo, je mislil, ker je njen zadnji otrok. Ali Cila mu je pokazala skozi vežni duri. Na dvorišču je bil pripravljen ročni voziček, na njem postelja in za vzglavje bela, najlepša Cilina blazina.

«Gospodinja je šla klicat Toneta, on bo šel k zdravniku,» je ponovil Rovišar.

«Kaj bi..., moj zadnji otrok je,» je užaljeno zaječala mati.

In spet se ni mogel ubraniti Rovišar, položil je dekletce na voziček. Mati Cila jo je lahno odela in ji skrbno popravila blazino pod glavo. Stopila je k ročaju ojesa in ga vzdignila, da odpelje.

«Še to le žganje vzemi seboj, pa ji daj piti med potjo, ali vsaj nakapaj ga ji na ustne! In zase si odreži kruha v hiši in ti dam še prigrizek za pot!»

«Kaj bi skrbel zame, mudi se!»

Ni se več obotavljala, odpeljala je voziček z otrokom po samotnem kolovozu v dolino. Varno je pazila, da ni zavozilo kolo čez večji kamen, da ne bi se stresala postelja otrokova. Vedno in vedno se je ozirala k Julki: njena glavica je ležala nepremično vtisnjena v mehko blazino, obrazek je bil bel kakor opran in od solnca zbeljen kamen ob poti; veke so ji tesno zapirale oči.

Mati Cila se je tolažila: «Otrok spi, žganje jo je omamilo...»

In je vozila naprej...

Po cesti, veliki cesti v dolini, so jo hoteli ustavljati radovedni ljudje.

«Žena, kaj vozite?»

«Mati, kaj je otroku?»

Ali Cila jim ni odgovarjala... Vsako vprašanje jo je zaskalelo v srcu in vsled srčne tesnobe ni mogla povedati besede, da bi pokazala ljudem vso svojo bridkost in otrokovo trpljenje... V solzah, ki se je svetilo od njih njeno bolešno lice, so videli ljudje odgovor svojemu vprašanju: nekaj žalostnega se je moralo pripetiti...

«Čudno», je zamajal človek in odšel svojo pot.

Utrujena je privozila v trg, ljudje so ji pokazali zdravnikovo hišo.

«Mati, tista hiša je, pred katero sedi žena z jerbasom ob sebi.»

Cila se je ustavila pri ženi.

«Mati, boste kupili otroku sočnih breskev?»

In je vzela Cila štiri breskve: bele na eni, rdeče na drugi strani. Priložila jih je k otrokovemu zgavju: na vsako stran dve, obrnila jih je, da so kazale rdeča, mehka lica.

«Tako lepo rdeča lička je imela moja Julka. Zveselila se bo lepega sadja, odpre oči...» Ali bala se je zdramiti jo; hotela je, da jo rahlo prime za glavo, pa se je nepričakovano ustrašila svoje namere.

Med tem je prišel po stopnicah zdravnik.

«Ta je gospod doktor», ji je poltiho povedala prodajalka.

Cila je stopila predenj:

«Gospod, pomagajte, za božjo voljo pomagajte mojemu otroku. Lezerčina na paši jo je pičila...» S slabotnimi besedami je povedala, kar se ji je zdelo prav za gospoda zdravnika. In je končala jasnejšega obraza: «Vso pot in še zdaj otrok spi... Vesela bo rdečih breskev, ko pogleda.»

Ročno je odnesel z vozička zdravnikov sluga mlado bolnico in jo položil na belo mizo v zdravnikovi sobi. Branjevka je povarovala voziček, ko je odšla Cila za zdravnikom v hišo. Zdravnik je pregledal bolnico, mati Cila je nepremično zrla v njegov obraz, kaj bo povedal. Pričakovala je sladke tolažbe, morda bo izgovoril približno tako kakor gospodar doma: ne bo hudega, strah jo je omamil, in bo še dodal: močno žganje ji je vzelo zavest. Spala bo in se bo zbudila zdrava in se bo igrala in žogala z lepimi breskvami...

Ali opazila je: zdravniku se je čelo nagubančilo; s pogledom in z besedo se je obrnil k Cili:

«Mati, skoraj mrlička ste mi pripeljali.»

Zamahnil je z roko in sam sebi izgovoril: «Čudežev ne morem delati.»

Tedaj se je Cila stresla in se zgrudila na kolena.

Dvignila je roke proti zdravniku:

«Gospod, pomagajte ji, moj zadnji otrok je...»

Z iskrenim sočutjem jo je prijel zdravnik za roko in ji pomagal na stol:

«Mati, potolažite se, kakor je božja volja, jaz sem napravil, kar mi je bilo mogoče.»

Odnegli so otroka na voziček, mati Cila je vzela ročaj cjesa v roko in odpeljala proti domu svojega zadnjega otroka.

In zdravnik je povedal svojim domačim:

«Prepozno... Ni mogoče rešiti otroka... Morda že med potjo izdahne...»

Zaman je prosila uboga mati med potjo, ko je odpočivala na križevem potu:

«Julka, moj otrok, poglej me!»

In v mislih ji je ostalo: spiš, otrok, kar naprej spiš!

Pozno pod noč je pripeljala Cila domu svojega zadnjega otroka — in je že bil — mrliček.

V spodnji hiši so napravili Julki mrtvaško posteljo. Nekaj ljudi iz doline je prišlo kropit otroka v samotno Roviše, bolj iz radovednosti, kako da se je primerila nesreča. Mati je bila neprestano v hiši pri mrtvem otroku; če jo je omagala utrujenost, je sedla k peči, s komolcem se je naslonila k steni, na odprto dlan je položila glavo in zadremala. V nemirni dremavici je govorila polglasne besede: «Ubogi moj otrok..., poglej me...» Glas se ji je prelil v ihtenje. Nenadoma pa se ji je oglasila grenka, očitajoča besede: «Gospodar, med gade si jo poslal, pa je nisi obul!»

Med njenim spanjem so natihem odnesli spodaj iz hiše mrlička k pogrebu... Pri fari v dolini se je oglasil zvon v pogrebni pesmi, ki je uboga mati ni slišala; tudi ni videla, kdaj se je zaprl in zasul grob nad njenim zadnjim otrokom...

In kadar je po pogrebu kdo stopil v njeno izbo, jo je videl sedeti ob otrokovi postelji, kakor jo je bila vzela z vozička, na katerem je peljala Julko, da bi jo otela smrti. Strmela je pred se, v ono neskončno daljo, ki jo je zdaj ločevala od vseh.

Če so je klicali v spodnjo hišo, si je obrisala oči, vstala in šla... Njeno življenje je postalo nemo, dolg, težak dan brez solnca.

⊗ ⊗ ⊗ ⊗

Srečko Kosovel:

Na večer.

Iz plamena na ognjišču
plavajo zvezdice v črn obok,
dedek in babica, oče in mamica
in otroci sede naokrog.

Nemirno zvezdice skačejo
in se v temo gubijo. —
Njihove duše pa sanjajo...
V temo zvoni Ave Marijo.

⊗ ⊗ ⊗ ⊗

Ferdo Plemič:

Tri zrnca soli.

cja povest je zelo strašna in najboljše bi bilo, da bi je sploh ne brali. Saj so se celo meni ježili lasje, ko sem vam jo napisal, tako, da se tri dni pozneje še nisem mogel česati. Resnična pa je moja povest, oj, in še kako resnična!

V davnih časih se je dvigal na strmi skalini tam nekje na Notranjskem prav silen in prav čeden grad. Silen je bil grad od zunaj, imel je namreč trdna vrata, visoko obzidje in mogočne stolpe. Čeden pa je bil grad od znotraj, imel je namreč krasne sobane, globoke vinske kleti in diven grajski vrt. Ali dasi je bil silen in čeden, vendar je bil puhel; nihče namreč ni mogel v njem prebivati, ker je v gradu grozovito strašilo. To pa gotovo ni prijetno, kaj ne?

Strašiti je začelo v gradu onega dne, ko je odšel graščak s svojo ženo, s svojimi otroci in z vso svojo služinčadjo v daljno mesto k viteškim igram. Tedaj je bil zaklenil grajska vrata, češ, ko se vrnem, jih bom že odklenil. Pa ni bilo tako, ker ko se je vrnil, je že strašilo po gradu in še kako!

Podnevi pravzaprav človek tega ni opazil, ali ponoči, ponoči! Ko je že vse potihnilo v dolini, tedaj so se razlegali z grada otožni, strahovito pretresljivi glasovi. «Jao-jau, jao-jau!» tako nekako je zvenelo v noč in ni nehalo do zgodnjega jutra.

Kdo bi si upal še v grad? Graščak ne, njegova žena še manj, njegovi otroci pa najmanj. Služabniki pa so dejali, da niso plačani za to, da bi se ruvali s strahovi, pošastmi in strašili. Tako se graščak ni vrnil na grad, temveč se je ustanovil s svojimi ljudmi v pristavi blizu grada ter je razglasil po vsej deželi, da prejme mošnjo rumenih cekinov oni junak, ki reši grad strašila.

Mošnja zlatih cekinov je vendar nekaj in ne rečem, da bi se je jaz branil. Ali strah je tudi nekaj, dasi se ne da prijeti in šteti kakor rumeni cekini. In zato dolgo ni bilo na spregled zaželenega junaka, dokler se ni oglasil pri graščaku popotni vitez Hinterhunter iz Hinterhunta na Nemškem nekje. Ta vitez je stopil pred graščaka in dejal mu je tako le: «Če je govorica o mošnji rumenih cekinov resnična, tedaj dajte mi ključ do grada, pa pojdem še to noč vanj in vam jutri izročim pošast zvezano in zadavljeno.»

Graščak je bil junaka seveda vesel, saj že šest mesecev ni spal v svoji postelji. Zato je takoj zatrdil, da mu je nagrada, debela mošnja svetlih cekinov gotova in da bo primaknil tudi še kakšen tolar po vrhu, samo da reši grad grozovitega strašila. Nato mu je izročil ključ, in vitez je šel v grad. Jaz bi ne šel in vi tudi ne. Ali vitez je bil hraber in ves v železje okovan, to pa nismo ne jaz ne vi.

Tako je prišel vitez Hinterhunter iz Hinterhunta v zapuščen grad. Tam je odložil čelado pa je legel v svojem železnem oklepu v postelj. Goli meč je postavil kraj postelje, nato je upihnil luč in napol zadremal.

Tedaj je bilo polnoči in v tej uri je pričelo. «Jao-jau, jao-jau!» je odmevalo po praznih grajskih hodnikih, da je spreletela viteza Hinterhunterja kar zona po vseh štirih.

«Jao-jau!» se je bližal strahoviti glas in nato je bilo slišati tihe stopinje: «Tip-tap, tip-tap». Pošast se je približevala; vitez Hinterhunter se je prekrizal prav tako, kakor je vznak ležal v postelji. Tedaj pa čuje kaj razločno, kako nekaj frči po zraku, kako mu pade na železni oklep in kako mu švigne nekaj kosmatega mimo nosa.

Vitez Hinterhunter je odrevenel od strahu, ali ko začuti, da je pošast zopet švignila v temo, se toliko ohrabri, da zagradi svoj meč, ga zavihti in zamahne za strašilom kar tja v temo, naj prileti kamor hoče.

Mahljaj je bil težek in izdaten. Mečeva ostrina je zadela ob nekaj trdega in se je globoko zasekala. Zahreščalo je in zaječalo. In vitez Hinterhunter se je oddahnil: «Če nisem zdajle presekal pet hudičev, res nisem vreden počenega groša!» In res ga ni bil vreden, počenega groša! Zakaj komaj ukreše luč, že vidi, kaj je izvršil. Veste kaj? Nočno omarico je bil presekal od vrha do tal. In ko se še čudi, kako je bilo to mogoče, začuje spet po grajskih hodnikih strahoviti klic neugnane pošasti: «Jao-jau! Jao-jau!»

Tedaj ga pa nihče ne bi več zadržal. Na noge je planil, meč in čelado je — kar tam pustil in zbežal še tisto uro, da ga nihče ni videl več v naših krajih.

Graščaka to seveda ni utešilo in iskal je drugega junaka, ki bi rešil grad grozovitega strašila, ki mu še vitez Hinterhunter ni bil kos. Tedaj se javi Tomažek, mizarski pomočnik, in pridusi se, da bo prišel pošasti prav do živega.

«Kako ji boš prišel do živega?» vpraša graščak, ki je bil vedno nekoliko radoveden. «Saj je ni zmogel niti hrabri vitez Hinterhunter. Kakšno orožje pa imaš?»

«Orožja res nimam», odvrne Tomažek, «ali neko sredstvo vzamem vendar le s seboj.»

«Kakšno pa?» vpraša graščak.

«I nu», reče Tomažek, «ono, ki mi ga je priporočila moja rajnka babica, predno je umrla. Tomažek — je dejala — kamor koli pojdeš in česar koli se boš lotil, ne pozabi nikoli, pa vzemi tri zrnca soli s seboj! — Vidite, gospod, ta tri zrnca soli bom vzel s seboj, pa bo!»

«Potem le pojdi v grad,» de graščak, «ključ boš itak našel že v ključavnici, ker ga je vitez Hinterhunter tamkaj pozabil, drugi se pa ni upal ponj. Pa Bog s teboj!»

In Tomažek gre v grad in leže v isto postelj in o polnoči ga prebude isti strašni glasovi: «Jao-jau, jao-jau!»

Tomažek napne ušesa in čuje skrivnostno tihotne korake: «Tip-tap, tip-tap».

«Aha,» si misli Tomažek, «zdaj bo skočilo!»

In res je skočilo njemu naravnost na prsa.

«Aha,» si misli dalje Tomažek, «zdaj me bo nekaj kosmatega oplazilo pod nosom.»

In res ga je oplazilo nekaj kosmatega pod nosom.

«Aha,» si misli Tomažek, «za to kosmato pa zaigram!»

In zagrabil je s trdno roko. Tedaj je nekaj silovito zapuhalo in zaprskalo.

«Aha,» si misli Tomažek, «zdaj pa že vem, kaj držim v roki!» In ni spustil. Luč je pripravil in kaj je videl? Mačka je držal, grajskega mačka, ki ga je bila zaprla grajska gospoda pred svojim odhodom k viteškim igram samega v grad, in ki je nanj pozabila, tako da je od dne do dne bolj lačen in mršav dajal od dne do dne obupnejše glasove od sebe. —

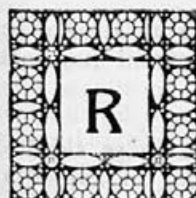
Tomažek je drugega jutra prinesel mačka graščaku, ki se kar ni mogel načuditi, da je povzročila tako mala živalca tako velik strah njemu in njegovi družini, vsej deželi in celo hrabremu vitezu Hinterhuntu iz Hinterhunta. Grad je bil rešen strahu in Tomažek je prejel mošnjo zlatih cekinov. Gospod graščak se je vrnil v grad in je zopet spal v svoji postelji. In tako so bili vsi veseli in zadovoljni, le vitez Hinterhunter ne. Hudo se je zamislil, ko je čul o tej zgodbi, in je naposled dejal: «To bi pa le rad vedel, kako so ona tri zrnca soli Tomažku bolj pomagala nego li meni moj meč in moj oklep?»

Morda veste vi?

Karel Širok:

Majhen je.

ekla si mi, mamica, da ti ugajajo vijolice. Če bi morala biti cvetica, vem, gotovo bi želela biti vijolica. — A jaz? Le ugibaj — ne ugameš! Če bi bila ti vijolica, potem bi hotel biti jaz črni trn. Razkošatil bi se in bi te skrival, s trni bi te branil.

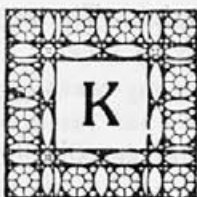
Rekla si, da ti ugajajo grlice. Če bi morala biti ptica, vem, da bi želela biti grlica. — A jaz? Le ugibaj — ne ugameš! Če bi bila ti grlica, potem bi hotel biti jaz strupena kača. Ovil bi se okoli veje, kjer bi ti čepela, in nihče ne bi se ti upal priti blizu.

A ker si ti velika deklica in moja mati, a jaz še majhen deček, zato bi bil rad velik in močan. Lahko si misliš, da bi se ti potem ne upal storiti nihče prav nič žalega.

Zares, velika škoda je, da sem še majhen!

Josip Ribičič:

Jutro.

o pokuka zlato solnce z enim samim očesom izza smrečnih vrhov, oživi vse dvorišče na mah. Duri hiše in hleva in kokošnjaka se odpro in zaškripljejo v tečajih; na dvorišče stopijo ljudje in živali, da si pretegnejo ude in nasmehnejo v modro vedrino neba.

Trop scfedranih vrabcev se zakadi na tla, da si izžene zaspanec iz otrplih udov. Valjajo se pernati paglavci po tleh, čivkajoč se kopljejo v prahu, se kregajo za prazen nič, kavsnejo drug po drugem s kljunčkom in odlete končno v prijateljskih skupinah na proseno polje.

Iz drvarnice prirenči kužek, zazeha na široko, povoha po tleh in po zraku ter se globoko zamisli. Včeraj, na večer je bil zakopal nekje debelo kost, pa se ne more domisliti, kje je to bilo. Mlad je še; norčavosti si zapomni, koristne stvari mu zbeže iz spomina.

«Kam neki sem zakopal?» premišluje in jezno zalaja nad petelinčkom, ki si je upal grebsti tik pod njegovim gobcem.

Petelinček prestrašeno vikne in zbeži med stare kure.

«Le čakaj, ti kuže, ko dorastem, pa te bom!» si misli in odhiti ponosnih korakov proti kopici mladih piščet, da med njimi izkaže svojo moč. Ali že je stara koklja nabrala perje. Jezno zakokodajsa ter se zažene vanj, da se junaček komaj reši na hišni prag.

Veselo čivkajoč se zbero mlada, nebogljenja piščeta okoli koklje in jo zaprosijo hrane. Koklja se skloni, strese prah s perja in zagrebe z nogami. Ko izgrebe zrno, zakokodajsa in kaže, kako se zrno pobere. Mladiči planejo k njej, skačejo drug čez drugega in poskušajo kavsniti po zrnu. Ta kavsné mimo, drugemu se posreči zgrabiti zrno, pa mu pade po nerodnem iz kljuna, šele tretji ali četrti ga spravi v golšo. In tedaj začivkajo vsi in prosijo kokljo novih zrn. In koklja grebe in grebe, grebe ves dan; mladiči pa se uče jesti.

V zvoniku zazvoni. Tonček, najstarejši, se zbudi, zazeha na široko, se zamisli in nenadoma zaplaka. Spomnil se je bil, da je pozabil napisati domačo nalogo.

«Kaj bo?» si misli in zajoče še hujše.

Tedaj se Jožek, bratcev srednji, zbudi. Pogleda Tončka in se škododeljno nasmeje. A Tonček ga v jezi sune pod odejo z nogo. In zajočeta v dveh.

«Le čakaj!» se cmeri Jožek. «Ko dorastem, pa te bom!»

«U-u-u!» se v tem hipu oglasi mali Jurček v svoji mali posteljici. «Mama, papico!»

Vrata se odpro in v sobo plane beli dan in zadiši po mlečni kavi. In mehka materina dlan prežene jok in priklíče srečo.

«Leteči Holandec».

Petnajsto in šestnajsto stoletje sta stoletji velikih odkritij, ker je prodrla resnica, da je zemlja okrogla. Dotlej je bilo med mornarji prepričanje, da se nekje zliva morje v strašne prepade, na dnu katerih bivajo zmaji. Po razširjenju resnice pa, da je zemlja okrogla, se je mornarjev polastil strah, da je z ladjo sicer mogoče voziti po kroglji navzdol, a da ladje ne morejo potem spet nazaj, navzgor. Tudi o strašnih viharjih so znali povedati, ki da ponekod ne puste ladij na noben način dalje. Seveda so se našli mornarji, ki so kljubovali vsem nevihtam in nevarnostim.

Tako je živel na Nizozemskem (Holandskem) kapitan, ki je hotel objadrti rtič Viharjev. Toda kolikorkrat je poskušal, tolikokrat ga je vrglo nazaj. Kaj napravi? Zakolne se, ves razjarjen, da ne odneha od svoje namere, če mora tudi vso večnost poskušati.

Slišal pa ga je satan — kapitan je bil izgubljen! Od Boga zapuščen je moral odslej voziti z enega kraja v drugi, povsod strah ljudem, napovedovalec nesreč in potopov. Blodil je okrog in vetrovi so mu podili ladjo. Komaj se je pokazal tu, že je moral bežati drugam, brez miru in sreče. Vsakih sedem let je smel stopiti na zemljo, da bi si našel nevesto. Bil bi namreč rešen, če bi mu katera hotela ostati zvesta do smrti. Toda komaj so čule o njegovi usodi, že niso hotele več ničesar vedeti o njem.

Noč je. Valovi ob norveškem obrežju šumijo skrivnostno, bliža se ladja «letečega Holandca». Se enkrat stopi blodni mornar na kopno in vzdihva v noč svojo nesrečo.

Med tem predejo v norveški hiši dekleta, predejo, se smejejo in pojo. Le ena je molčeča, Senta. Zamislila se je

v usodo bledega mornarja, ki ne bo rešen, dokler ne najde na svetu ženske, ki mu bo zvesta do smrti.

Kakor da ji ukazuje nepremagljiva sila, plane kvišku in se odloči: Rešila ga bom!

Zastonj jo prosi Erih, lovec, katerega bi imela poročiti, naj ne misli na nesrečnega mornarja, zastonj ji očita. Senta odgovarja, kako silno trpi nesrečni kapitan in kako je potreben pomoči.

Tedaj stopi «leteči Holandec» v hišo. Takoj razume, da ga bo Senta rešila s tem, da se mu žrtvuje, da mu bo zvesta do smrti.

A že ni več časa za pogovor. Mornar mora hiteti na zakleto ladjo. Takrat se Senta vsem iztrže in beži v noč za nesrečnežem. Ne vidi ga, kliče ga v temi. Zdi se ji, da čuje njegov odgovor, ki se izgublja v šumenju valov. Sama ne ve, kdaj zdrkne s skalnega obrežja v črne globine. Ni je pomoči, utone v valovih.

Tedaj se tudi zakleta ladja pogrezne in rešen je mornar, ki je moral bloditi na nji po vseh morjih brez miru in brez upanja, da bi se kdaj spremenila ta njegova usoda. Rešen je, a njegovo rešiteljico so zakopali valovi.

Iz te mornarske pripovedke je skladatelj Rihard Wagner napravil opero, (skladbo z igranjem in petjem), ki se imenuje «Leteči Holandec».

«Veliki» ljudje.

Zgodovinarji radi opisujejo velike ljudi, ne morda velike po njih postavi, ampak po njih zmožnostih in dejanjih. Pri tem pogosto zagrešijo stvari, ki si jih včasih že ni mogoče razložiti. Tako velja za enega največjih mož v zadnjih dveh stoletjih tudi Napoleon Bonaparte, siromašen plemič s Korzike, pozneje

francoski cesar, ki je umrl kot pregnanec na otoku Sv. Helene (1769—1821).

Ta mož je bil gotovo nenavadnih zmognosti, posebno kot zgodovinar in vojaški um. Tudi njegova vojaška dejanja nimajo kmalu primere, da si je bila njegova vojaška sreča zelo odvisna od duha v njegovih četah in od staromodnega poveljevanja pri njegovih nasprotnikih. Njegovi poveljniki so bili izbrani talenti, nasprotni pa večinoma taki, ki so bili že po svojem rojstvu določeni za visoka mesta, kjer so potem eden drugega izpodrivali. Nič čudnega, če so francoski orli zmagovito preleteli pol Evrope in tudi del Afrike in celo Azije.

Vendar je v življenju tega moža mnogo dogodkov in dejanj, ki ga kažejo v čisto drugačni luči. Ta «veliki» Napoleon je na pr. hodil po prstih, ko je kot novi francoski cesar sprejel poslanike raznih držav. Ker je bil nizke postave, si je na ta način pomagal, da se bo zdel močnejši vsem zbranim.

Svojim vojakom, posebno najstarejšim, tako imenovani gardi, je skušal vlitati prepričanje, da vsakega posebe pozna. Kako je to dosegel? Ukazal si je predložiti imena najbolj pogumnih ter podatke o njih junaštvih. Ko je izkaz natančno pregledal (imel je izvrsten spomin), so mu predstavili vrsto. Vprašal je ime in ga izvedel.

«Ali se nisi bojeval pri Marengu?» je nadaljeval razgovor. «Nisi bil ranjen na mostu? Poznam te, vem za tvojo hrabrost in jo bom poplačal.»

Vojak je strmel in bil prepričan, da ga je Bonaparte občudoval sredi bojnega meteža ter si ga zapomnil. Ker je imel poveljnik vedno te raporte z vojakami, so bili sčasoma prepričani, da Napoleon v boju vsakega posebe opazuje. Zato so se borili kot levi. «Veliki» Napoleon pa je bil le — varalica.

Ko se je njegova vojska umikala skozi Palestino iz Egipta, je ležalo v nekem mestu tisoče ranjenih in bolnih vojakov. Ker jih ni mogel vzeti s seboj, je baje ukazal, naj jih zastrupijo, da ne bi padli v pest — krvoločnim Moslemom.

Kako je l. 1812. zapustil upepeljeno Moskvo, je znano. Peljal je bil v Rusijo pol milijona ljudi vseh narodov Evrope.

Ko ni dosegel pričakovane zmage, je pustil izstradane in onemogle množice njih usodi in zbežal z vso naglico v Pariz. Ni se več zmenil za nesrečne vojake. Do spomladi l. 1813. je bila zaznamovana pot «velike armade» od Moskve do Poljske z mrličmi.

V oktobru l. 1813. (leto je preteklo 111 let od tega) so Napoleona porazili v «bitki narodov» pri Lipskem. Tudi Lipsko je strašen madež na imenu tega — velikega moža. Tudi tu so desetisoči umrli ne radi ran, ampak radi nedostajanja pomoči, zdravil, obvez itd. Napoleon, ki ni nikdar ničesar pozabil, kadar je vodil ljudi v boj, ni preskrbel ničesar za ranjence v bitki pri Lipskem. Obležali so zapušteni na bojišču, ko je zvečer boj prenehal. Vso noč je ravnina okrog Lipskega odmevala ječanja, krikov in hropenja ranjenih in umirajočih. Tudi drugo in tretjo noč so ostali brez pomoči. Napoleonu je bilo lahko: ranjenim ni pustil pomagati in je ušel, ko je videl, da je spet izgubil.

Pa so pisali in pišejo o njem, da je — veliki!

Neverni Tomaži.

L. 1835. je poučeval neki angleški poslanec ljudi v Londonu o škodljivosti opojnih pijač. Poslušali so ga tudi delavci. Ko je nehal govoriti, je stopil eden izmed delavcev predenj in mu rekel: «Vam, gospod, je lahko govoriti, ker težko ne delate, a pri nas je drugače. Brez žganja ne moremo opravljati težkih del; žganje nam daje moč.» Nato je vprašal govnornik delavce: «Ali ste že kdaj poskusili delati brez žganja?» Vsi so molčali, ker tega še nihče ni poskusil. Nato jim je poslanec prigovarjal, naj se ojunajo in poskusijo delati šest tednov brez vsake alkoholne pijače, potem pa naj mu pridejo povedat, če je bilo to mogoče.

Med delavci je bilo nekaj mož trdne volje, ki so se ravnali po nasvetu. Po šestih tednih so res prišli k poslancu in mu povedali, da je šlo prve dni prav težko; po nekaj dneh pa so se počutili bolje pri delu kot kdaj prej in koncem meseca je bilo boljše zdravje in večje plačilo, ker niso zamudili nobenega dne. Od takrat so verjeli, da je mogoče in celo lažje opravljati tudi težka dela brez uživanja alkoholnih pijač. M.

KOTIČKARJEM

Izlet v slivsko jamo.

Zgodaj zjutraj smo vstali in se napotili na državno postajo in od tu v Kozino. Bilo nas je več. Odpeljali smo se iz Kozine z vozom v Slivje. Tam smo imeli malo južino iz nahrbtnika, potem pa hajdi v slivsko jamo. V jamo so nas vodile stopnice, ki so se vile v krogih. Ko smo prišli v jamo, se nam odpre čudapolna slika. Svetili so nam z lučjo. Zagledali smo kapnike, ki so bili različne barve n. pr. rdeči, beli ko sneg itd. Po stropu je visela kakor velika rdečkasta zavesa. Bili so tudi kapniki, ki so zrastle iz zemlje, in kapniki, ki so viseli od stropa dol. Videla sem dva kapnika, ki sta bila skoraj priraščena skupaj. Kapniki so imeli različno obliko. Eden je imel obliko kakor da bi držala Marija Jezuščka v naročju, drugi obliko klečečega moža itd. Pot pod zemljo se je vila med griči in ravninami. Prišli smo v velikansko, visoko dvorano. Tam so bili kapniki še lepši. Svetili so se kot bi bili posuti z biseri. Od prevelikega veselja smo začeli peti narodne pesmi. Dospeli smo v manjšo dvorano. Tudi tam so bili lepi kapniki. Vrnili smo se veselji in zadovoljni ven. Prišli smo v gostilno, kjer smo imeli kosilo. Po kosilu smo se vrnili na hrib, kjer je bil krasen razgled na morje, na Istro, posebno pa na grad »Marenzi«. Po poti smo se pogovarjali, kako lepo je bilo v slivski jami. Dospeli smo do postaje Kozine, odkoder smo se odpeljali proti domu.

Ajdišek Nada, Sv. Jakob v Trstu.

Črevljar in njegova žena.

V neki vasi je živel črevljar s svojo ženo, ki ni nikdar posvečeval nedelje in večjih praznikov. Kadar so šli drugi ljudje v cerkev, je on veselo prepeval in šival črevlje. Žena ga je vedno svarila, da naj gre k sv. maši, ali on je ni ubogal. Rekala mu je: »Če ne greš, bo prišel vrag po tvojo dušo.« A mož se ni menil za njene besede. Neko nedeljo, ko je črevljar še spal, vstane žena in se odpravi v cerkev. Med tem pride v kuhinjo dimnikar, ves črn od saj. Ker mu je

bilo mraz, zleze v peč, ki je bila še od prejšnjega dne gorka, da bi se malo pogrel. Žena se vrne od maše, mož pa je že šival in veselo žvižgal. Žena hoče zakuriti peč, zažge snop slame ter jo dene v peč. Dimnikarja, ki se je grel, je speklo, in kakor poskoči butne z glavo ob peč. Peč se razsuje. On pa skoči ven. Črevljar se ustraši, misleč, da je sam vrag, skoči kakor blazen skozi okno in teče dol po travniku proti cerkvi. Dimnikar se ustraši, ko vidi, da je razsul peč. Da mu ne bi bilo treba plačati odškodnine, skoči tudi on skozi okno in jo udere za črevljarem. Žena vsa prestrašena teče za njima in vpije: »Vrag, pusti mojega moža.« Čevljar zagleda ob stezi, po kateri je tekkel, grapo, skoči vanjo in se skrije ter prosi Boga, da bi ga vrag ne zapazil.

Dimnikar je pa bežal dalje, ugrabljajoč, kaj vse to pomeni. Po dolgem času se opogumi črevljar in se spravi ven ter gre hitro domov k svoji ženi, obljubljal jo, da ne bo nikdar ob nedeljah in praznikih šival črevlje.

Ana Blokar iz Rojana.

Zmaj.

V starodavnih časih je v neki dolini na Moravskem razsajal hud zmaj. Žrl je ljudi in živino. Bil je za vso deželo huda nadloga. Marsikateri vitez ga je skušil končati, pa vsak je prišel ob življenje.

Prigodilo se je, da je neki vitez v nagli jezi ubil svojega najboljšega prijatelja. Knez ga je za ta zločin obsodil k smrti. Pred smrtjo pa je obsojenec prosil vladarja, naj mu dovoli, da sme iti nad zmaja. Knez ga je z veseljem pustil nad zmaja. Obljubil mu je življenje, prostost in veliko darilo, ako ubije to strašno pošast. Vitez je šel domov po oster meč. Nato je odril tele, sešil zopet kožo, jo napolnil z živim apnom, da je bilo videti kakor pravo tele. Z tem letom je šel pred votlino, v kateri je počival zmaj.

Komaj je pošast zapazila človeško bitje, že se je zakadila vanj. Toda vitez je spretno vrغل napolnjeno telečjo kožo in zbežal na bližnje drevo. Lačen zmaj je s slastjo požrl

natlačeno kožo in je brž hitel k drevesu, da si privoši tudi viteza. Ker ne more drugače do njega, začne drevo izpodkopavati in riže zemljo krog debla. Vitezu so začeli lasje vstajati. Ali kmalu je pošast čutila hudo žejo. Prenehala je riti zemljo in šla k potoku, da se napije vode. Cesar je vitez pričakoval, se je zgodilo. Komaj se je zmaj napil, že je začela voda razkrojevati živo apno v njegovem želodcu; začelo mu je vreti iz žrela in v nekaterih trenutkih je bila pošast mrtva. Vitez je bil rešen. Vesel je slekel zmaju kožo ter jo ponosno prinesel na knežji dvor. Knez je ostal mož-beseda. Pomilostil je viteza in mu podaril mnogo lepih posestev.

Tomazič Ivan, Zg. Bitinje pod Premom.

Neumni sin.

Nekoč je živel mati, sila nesrečna s sinom, ker je bil ta na duhu udarjen. Da ga pošlje v svet po kako zrnice soli, izroči fantu platno, ki naj bi ga nesel prodat. Naročila mu je, da naj proda blago onemu, ki bo najmanj barantal zanj.

Sin nese blago na prodaj. Na potu v trg gre mimo sv. razpela. Neumnec ponudi Kristusu platno in vpraša: »Kupiš platno?« Revez ne dobi odgovora. Vpraša v drugo, toda odgovora ni. Pa reče: »Mati mi je naročila, naj prodam blago onemu, ki bo imel najmanj besed. Dam ga kar tebi, ko mi še odgovoriš ne.« In ubožec obesi blago na križ ter čaka plačila. A zaman. Tedaj se razjezi in vzame denarno pušico, iz katere pobere nekaj drobiža. Nevoljen se vrne bedak domov. Ko pride k materi, ji izpove o kupčiji. Mati nažene tedaj sina po platno. A revni na duhu ne najde platna več na križu. Prevzame ga tedaj samotje in revez izgine, ne da bi se vrnil kdaj domov.

To žalostno povest mi je povedal sosedov Martin.

Macarol Drago iz Gabrovca.

Moč ljubezni.

Nekoč sta živel mož in žena, ki sta se zelo rada imela. Žena je zmeraj možu zadrževala, da ga ima rada, če bi bilo treba, da umrje zanj. Nekdaj pa si je mož zmisli in je rekel: »Danes zvečer ob 11. uri pride smrt po me. Če me imaš tako rada, pa umri ti namesto menel!« Nato sta se zmešnila, da se bo mož skril v peč. Ko je 11. ura bila, so se duri odprle in v sobo je vstopila bela prikazen. Žena se je ustrašila in je mislila, da je smrt. Prvič je rekla bolj natihome: »Ga ni tukaj, je v peči.« Prikazen pa se je kar pomikala bliže. Drugič žena glasneje zakliče: »Ga ni tukaj, je v peči.« A prikazen se je bližala postelji. Žena je mislila, da jo bo smrt vzela in je v tretjič na vso moč zakričala: »Ga ni tukaj,

je v peči.« Prikazen je spustila haljo raz sebe, in pred njo je stal njen mož. Mož je spregovoril: »Zdaj vidim, da me imaš res rada.«

Kobal Vincenc
iz Studenega pri Po tojni.

Roparji.

Nekega dne se je odpravil nekdo v Trnovem, da bi peljal seno v Reko. Od doma je šel zgodaj zjutraj. V Reki je prodal seno. Ko se je vračal domov, so ga napadli razbojniki v Dolenjskem potoku. Bilo je tako: Ko je prišel iz Reke v Dolenjski potok, sta ga vprašali dve nuni, ako bi se lahko peljali do Kosez. A to nista bili nuni, ampak dva razbojnika. Tako sta rekla, da bi ga laže umorila. Ko je voznik zapazil, da sta roparja, je vrgl nalašč pipo, iz katere je kadil, na tla, pa je rekel onemu, naj mu jo pobere. Ko ropar stopi, da bi pobral pipo, ga voznik udari po glavi in v tem času pade tudi tisti, ki je bil na vozu. Tedaj je voznik pognal konje. Komaj je prišel domov, ker konja sta bila od prevelike hitrosti jako utrujena.

Kregar Joško,
učenec IV. r. v Trnovem pri Il. Bistrici.

Povest o Soči.

V preteklih časih so po hribovih ob Soči pasli črede ovac. Soča je mnogokrat narasla. Marsikateremu pastirju je vzela ljubo jagnje. Tožil je nekoč ubogi pastir: »O ti nenasična Soča, zakaj si mi vzela ljubo jagnje? Da bi jaz vedel, koliko življenj si ti že požrla!«

Ko je to govoril, je v jezi zamahnil s svojo palico po vodi, da je pljusnila na vse kraje. V tem trenutku se je prikazal povodni mož. Pastirja vpraša: »Kaj mi tožiš?« Tedaj se pastir tega velikana prestraši, pade v valove in utone.

Zidarič Rudolf, učenec iz Šempolaja.

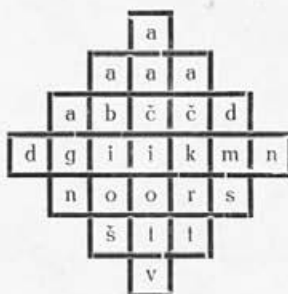
Ko sem hodil rake lovit.

Bilo je vroče poletje, solnce je sijalo z neba, zato sem šel s tovariši k naši vodi se kopat. Pol ure sem se hladil v vodi, potem me je mikalo, da bi pod koreninami iskal rake. Dva sem vlovil srečno, tretji pa je bil zelo velik in me je hudo vščipnil, da se je pocedilo nekoliko krvi. Naprej nisem več lovil, ker sem se bal, da me vščipnejo. Dejal sem jih pod kapo, ker nisem imel drugam. Po poti so me natezali za lase. Ko pridem domov, se brž pohvalim, da sem tri rake ujel, in mama me je vprašala, kje jih imam. Rekel sem »Pod kapo«. Snamem kapo, v kapi so bili trije raki, ki sem jih zvečer spekel in pojedel.

Ivan Šuligoj,
učenec IV. r. v Trnovem pri Il. Bistrici.

Demant.

(Zložil Oskar Šonc, Opčine)

soglasnik

se ga konj boji

miška pred njo leti

vsak ga rad ima

bi se ga moral vsak bati

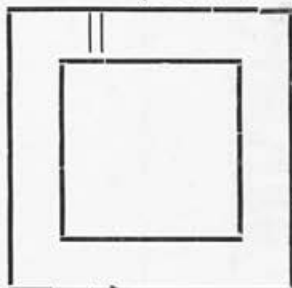
se ga vsak boji

soglasnik

Besede po sredi navzdol in z leve na desno ti povedo, kaj narediš, ko „Novi rod“ dobiš.

Kvadrat.

(Priobčil M. M. iz Sv. Ivana pri Trstu).

V notranjem kvadratu se nahaja jetnik. Notranji kvadrat obdaja po 2 metra na široko vodo. V vodi plavata dve deski po 1.99 m dolgi. — Kako jih nastavi, da najsigurneje prekorači vodo?

Uganki.

(Sestavila Deles Marija, Sv. Ivan).

Les na les — platno vmes, štiri duše — pet teles.

Drevo ima dvanajst vrhov. Vsak vrh ima štiri gnezda.
Vsako gnezdo ima sedem ptičev.

Uganka.

(Sestavila Ukmar Ljudmila, Sv. Ivan).

Polne so me gore in poljane, ko me zgrabiš, prazna pest ostane.

Rešitve je poslati do 5. novembra. Izžrebani rešilec vseh nalog bo primerno nagradjen.

